

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן
SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

מרומי שדה

שם. מה חרצ בני עמון אין אהב נענש עליו אף אוריה
כף מ"ע מורד במלכות ה"ב. ולא קאמר משום דאין
שליח לדבר עבירה דמכ"מ ראו ליענש בידו שמים, הש"ך
בחז"מ סי' שמ"ח. והא דקאמר מה חרצ בני עמון כו', אינו
מוכן במשל הזה. והנראה דבאמת לא היה אוריה מורד
במלכות ח"ו, אלא שהתוס' נדחקו מכמה אופנים, אבל
כ"ז אינו מורד באמת שחייבים עליו מיתה, ופשיטא אי לא
היה מעשה זה שצטע באמצע לא היה אוריה נידון כמורד
במלכות. אלא אחר שביקש דוד לדונו כמורד במלכות לא
נענש עליו, וזהו רשות המלך. וה"ל כעיקר המלחמה שהמלך
מזוה לעבדיו שילכו למלחמה של רשות, והרי בלא ספק שמסכן
כמה בני חסד והוא איסור גמור לכאורה, אבל מכ"מ יש
למלך רשות ע"ז. וה"ל יש רשות לדון למורד במלך. וזהו דקאמר
כמו עיקר חרצ בני עמון שאינו אלא מלחמת רשות ואי
אהב נענש עליו, ה"ל אוריה כחתי שדינהו למורד במלך אי
אהב נענש על זה:

קידושין מג

עניין: אוריה מורד במלכות הוה

שו"ת חיים שאל לחיד"א ח"א סי' פח

ד דין ה' ולא יעמוד מפני אדם ולא ידבר רכות
וכו'. שמעתי שנסתפקו מקצת חכמי
הדור ה"י אם חולקים כבוד לאחר בפני המלך אי
דינו שוה לרב דקי"ל בבתרא דף קי"ט אין
חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב ואת"ל דבהא
שוה להרב אי כי פליג יקרא המלך לאדם חשוב
מצינן למפלג ליה יקרא כדאסיקנא גבי רב או
דילמא למלך אין שוה למפלג יקרא לאחר בפניו
אף כי הוא חלק מכבודו לעשות יקר הוא רשאי
ולא אנחנו. ואומר אני דלפום ריהטא הא מילתא
במחלוקת היא שנויה בין רש"י ורבותנו בעלי
התוס' דבמ"ש בקידושין דף מ"ג דאוריה הי'
מורד במלכות פירש"י שאמר אדוני יואב בפני
המלך וריב"ם פירש שאמר לו ללכת לביתו ומיאן
וי"מ דהקדים אדוני יואב קודם המלך דוד.
וראיתי בשיטה מקובצת כ"י שהזכיר הרב בתי
כהונה ח"ב סי' כ"א דף ל"ח מ"ד שכתוב ע"ז על
פירש"י מתוס' כ"י וז"ל ותימא מה מרידה היא זו
הא לא קאמר אלא אדוני ולא אדוניך ע"כ ובשם
גליון כתוב שם וז"ל ועוד דלא מיקרי בהכי מורד
אם הוא מכבד אחד מעבדי המלך בפני המלך

מהר"ל באר הגולה באר החמישי

וכן כאשר צוה להרוג את אוריה לא הי' בשביל
שמרד במלכות, שא"כ היה דן אותו בסנהדרין
כדאמר רק מפני שצפה הש"י החטא בבת שבע
וצפה ג"כ שיהרוג את אוריה באיסור, סיבב זה
הש"י שהוא יתברך היה רוצה שיהיה עם דוד,
ולכך גרם הש"י שימרוד אוריה במלכות בית
דוד עד שיהי' חייב מיתה ולפיכך לא חטא בהריגתו
לפי האמת. וכל זה מצד הש"י שהיה רוצה להיות
עמו, לכך סיבב דבר זה. אבל מצד דוד עצמו
לא היה זה, לכך הכתוב מיחס החטא לדוד כאלו
עשה החטא. ובוה יתורצו הקושיות שהקשו

ספורנו פרשת יתרו שמות כ, ג

(ג) לא יהיה לך אלהים אחרים. אף על פי שתקבלו מלכותי,
לא תעבוד זולתי כעובד לעבד המלך, על דרך את ה' היו יראים,
ואת אלהיהם היו עובדים: על פני. שאין חולקין כבוד לעבדים
במקום המלך, ואני בכל מקום על אופן אחד בשוה: